

لاک پشت های دریایی تحت حمایت منطقه آزاد چابهار قرار می گیرند/ چرا حفاظت از گونه لاک پشت ها اهمیت دارد؟

منطقه آزاد چابهار از جمله مناطقی است که اهمیت ویژه ای به امر مسئولیت اجتماعی داده و در حوزه های گوناگون راهبردهای ویژه ای برای اعتلای این مسئولیت در منطقه قائل شده است. سازمان منطقه آزاد چابهار در سند مسئولیت اجتماعی خود حفاظت و حمایت از گونه های مختلف لاک پشت های دریایی به ویژه لاک پشت سبز را نیز مدنظر قرار داده است و بنا دارد تا حمایت های لازم مادی و معنوی را در راستای این برنامه ملی و بین المللی به کار گیرد.

به همین منظور گردهمایی حفاظت از لاک پشت های دریایی با حضور مدیران کل حفاظت محیط زیست هرمزگان و بوشهر و سیستان و بلوچستان و مدیران حفاظت از محیط زیست مناطق آزاد کیش، قشم، چابهار و معاون محیط زیست دریایی سازمان حفاظت محیط زیست در کنار فعالین و دغدغه زیست محیطی در چابهار برگزار شد. به همین عنوان، اقتصاد ۲۴ در گزارشی به بررسی اهمیت حفاظت از لاک پشت های دریایی پرداخته است.

لاک پشت های دریایی در ایران

لاک پشت های دریایی از جانوران خزنده ای هستند که بیشتر عمر خود را در دریا می گذرانند. آنها ساکن تمام اقیانوس های جهان بجز قطب شمال هستند و یک سیستم تنفسی بی هوازی دارند که می توانند با حبس نفس خود برای مدت زیادی در زیر آب بمانند. همچنین آنان می توانند ریه خود را به سرعت از اکسیژن پر و خالی کنند.

هشت گونه لاک پشت دریایی در جهان وجود دارد اما در آب های ایران تنها دو گونه آن، یعنی “لاک پشت پهن” و “لاک پشت ریدلی کمپ” وجود ندارند. این دو گونه لاک پشت در دنیا به طور اختصاصی، فقط متعلق به مناطقی خاص هستند. لاک پشت پهن فقط در آب های اطراف استرالیا و لاک پشت ریدلی کمپ در آب های ناحیه آمریکای مرکزی وجود دارند.

در حقیقت لاک پشت های دریایی گونه “پشت سبز”، “پوزه عقابی”، “زیتونی”، “پشت چرمی” و “سرخ” در آب های ایران وجود دارند. لاک پشت های زیتونی، چرمی و سرخ برای تغذیه به آب های ایران می آیند اما لاک پشت سبز و منقار عقابی هم برای تغذیه و هم برای تولید مثل و تخم گذاری به آب های ایران می آیند.

پژوهشگران لاک پشت های دریایی را به عنوان یکی از جانوران به شدت مهاجر تعریف می کنند. یکی از دلایل اصلی این مهاجرت ها را موضوع یافتن غذا دانسته اند.

جزایر هرمز، هنگام، لارک، قشم، کیش، شیدور، فارور، ابوموسی و هندورابی از مناطق مهم تخم گذاری این دو گونه لاک پشت، در استان هرمزگان هستند. لاک پشت های دریایی برای تولیدمثل نیاز به انرژی زیاد دارند زیرا هر لاک پشت ماده، در هر فصل تخم گذاری تعداد زیادی تخم می گذارد و تأمین ذخیره زرده و تشکیل پوسته هر تخم نیاز به ذخیره انرژی زیادی دارد. همچنین فرآیند لانه سازی در فصل تولیدمثل (حرکت در ساحل، کندن لانه، تخم گذاری، پر کردن لانه با ماسه و برگشت به دریا) فعالیتی سنگین و انرژی بر بوده و مستلزم زمان زیادی در خشکی است.

تولیدمثل لاک پشت سبز در خلیج فارس و دریای عمان در کشورهای عمان، عربستان سعودی و ایران انجام می شود و تعداد کمی هم در امارات است. بزرگ ترین جمعیت تولیدمثل لاک پشت سبز در جهان، در سواحل کشور عمان است. در ایران نیز، اولویت اول برای تولیدمثل لاک پشت سبز، استان سیستان و بلوچستان است.

به عنوان یک قاعده کلی، لاک پشت های دریایی در همان محلی که به دنیا می آیند، تخم گذاری می کنند. لاک پشت های دریایی هیچ وقت از آب بیرون نمی آیند، مگر فقط برای تخم گذاری. بنابراین لاک پشت های دریایی نه در طول عمر خود، به هیچ عنوان به خشکی نمی آیند و فقط لاک پشت های ماده برای تخم گذاری از آب بیرون می آیند.

لاک پشت سبز در آب های سیستان و بلوچستان بیشتر در سمت خلیج چابهار و گواتر مشاهده می شود. جنگل های حرا در گواتر از مهم ترین زیستگاه های گونه لاک پشت سبز محسوب می شود.

در سواحل جنوبی ایران بیش از ۵۰ زیستگاه اصلی برای لاک پشت های دریایی وجود دارد که محل چرا، جفت گیری و تخم ریزی آنها هست. بر اساس نتایج به دست آمده لاک پشت سبز و لاک پشت پوزه عقابی بیشترین تعداد لانه سازی یا به بیان دیگر بیشترین مناطق لانه سازی و تخم گذاری در ایران را به خود اختصاص داده است.

جالب است بدانید لاک پشت سبز در تمام طول سال در آب های ایران زندگی می کنند اما برای تولیدمثل و تخم گذاری ممکن است به سواحل کشورهای دیگر بروند. عموماً زیستگاه تغذیه ای لاک پشت های دریایی با مناطق لانه سازی آنها بسیار فاصله دارد.

چرا حفاظت از گونه لاک پشت های دریایی اهمیت دارد؟

لاک پشت های سبز دریایی (*Cheloniamydas*) و پوزه عقابی (*Eretmochelysimbricata*) جزو هفت گونه لاک پشت های دریایی شناخته شده در آب های جهان محسوب می شوند که در فهرست قرمز سازمان جهانی حفاظت از طبیعت و منابع طبیعی (IUCN)

طبقه‌بندی شده‌اند و در بسیاری از کشورها شکار و استفاده از تخم این لاک‌پشت‌ها ممنوع و یا محدود شده است.

لاک‌پشت‌های دریایی به‌شدت در معرض انقراض هستند به همین علت توجه دنیا برای حفظ این نوع جانوری به شدت به مناطقی که زیستگاه لاک‌پشت‌هاست جلب شده و حامیان محیط زیست و دانشمندان بسیاری در صدد هستند تا اهمیت حفظ آنها را به افراد بیاموزند و از طریق حفاظت‌های ویژه لاک‌پشت‌ها را از خطرات پیش رو در امان بدارند. از عوامل تهدید و انقراض لاک‌پشت‌های دریایی را می‌توان آلودگی محیط‌زیست (دریا و سواحل آن)، فعالیت‌های صید و صیادی و گیر کردن در تورهای صیادی، زباله‌ها، ساخت‌وساز در سواحل، فاضلاب‌های شهری و شکارچیان طبیعی دانست.

علاوه بر زیبایی‌هایی که موجودات به طبیعت می‌بخشند و می‌توان گفت تخم‌گذاری و تولد نوزاد لاک‌پشت‌های دریایی زیبایی خاصی به طبیعت و محیط‌زیست سواحل چابهار و کنارک داده است؛ از نظر اقتصادی لاک‌پشت سبز مهم‌ترین خزنده دنیاست زیرا گوشت و تخم این لاک‌پشت منبعی سرشار از پروتئین و روغن است و مردم بسیاری از کشورها از آن‌ها استفاده می‌کنند و مهم‌تر از آن اینکه لاک‌پشت‌های دریایی سبز در حفظ تعادل محیط‌زیست دریاها و اقیانوس‌ها نقش زیادی دارند. با خوردن جلبک‌ها، همواره آنان را در حالت تازگی نگه می‌دارند. سود این تازگی به موجوداتی می‌رسد که در میان این جلبک‌ها زندگی می‌کنند. این حیوانات با خوردن برخی گونه‌های دریایی از جمله عروس دریایی، جمعیت رو به افزایش آن‌ها را کنترل می‌کنند.

در واقع وجود آنها علاوه بر اینکه جزو طبیعت هستند و باید از آنها حفاظت شود، برای محیط سودآوری دارند و به‌عنوان موجود طبیعی پاک‌کننده زیست‌بوم و آلودگی دریا شناخته می‌شود.

بنابراین لازم است تا به بومیان، گردشگران و.. فواید وجود این لاک‌پشت‌ها و ضرورت حفاظت از آنها آموخته شود و تدابیری اندیشیده شود تا سواحل ایران برای حضور آنها امن باشد.

به‌منظور حفاظت و افزایش موفقیت تولیدمثلی لاک‌پشت‌های دریایی، در بهار ۱۳۹۰ دو هجری سایت در سواحل جنوبی کشور (یکی در جزیره نخیلو استان بوشهر و دیگری در ساحل کچوی استان سیستان و بلوچستان) ایجاد شده است.

به گفته رئیس مرکز تحقیقات زیست‌محیطی سواحل مکران ۲۹ سایت تخم‌گذاری لاک‌های سبز در سواحل مکران وجود دارد که از کوه مبارک در استان هرمزگان شروع و تا گواتر در سیستان و بلوچستان ادامه داد، لاک‌پشت‌ها معمولاً از ۱۸ مرداد تا ۲۰ شهریور برای تخم‌گذاری به این سایت‌ها می‌آیند.

این روزها منطقه آزاد چابهار موضوع حفاظت از محیط زیست را در دستور کار خود قرار داده و در اولین سمپوزیوم ملی لاک پشت های دریایی در منطقه آزاد چابهار که در روزهای یکم و دوم آبان ماه برگزار می شود، با افتتاح دبیرخانه لاک پشت های دریایی ایران همراه است که نقطه عطفی در حفاظت از این گونه نادر جانوری را محسوب می شود.

عبدالرحیم کردی، مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار روز گذشته در این مراسم یادآور شد: ما به یک استانداردهایی دست پیدا کرده ایم که بسیاری از نگرانی های زیست محیطی را که جوامع محلی به آن حساس شده بودند و هم الزامات و ضرورت های آنها را تلاش کردیم رفع کنیم و تهدیدها را به حداقل رساندیم.

در روز اول این مراسم همچنین با حضور عبدالرحیم کردی مدیرعامل، محمد اکبر چاکرزی عضو هیئت مدیره و معاون فرهنگی، اجتماعی و گردشگری سازمان منطقه آزاد چابهار، احمدرضا لاهیجان زاده معاون دریایی سازمان محیط زیست کشور از سایت اینترنتی لاک پشت های دریایی ایران رونمایی شد.

